

Nr 133

Kungl. Maj:ts proposition angående vissa medicinska körkortskrav m. m.; given den 11 oktober 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden, inhämta riksdagens yttrande över vad föredragande departementschefen förordat.

CARL GUSTAF

BENGT NORLING

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redovisas riktlinjerna för en revision av vissa bestämmelser om körkort och trafikkort i syfte att modernisera de medicinska syn- och hörselkraven med hänsyn till de senare årens vetenskapliga rön. Socialstyrelsen föreslås få bemyndigande att meddela samtliga föreskrifter om de medicinska kraven för motorfordonsförare. Vidare förordas att den medicinska bedömningen i enskilda körkortsärenden i större utsträckning än vad nu är fallet görs genom anlitande av läns-läkarna.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 11 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT, GUSTAFSSON, ZACHRISSON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Norling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *vissa medicinska körkortskrav m. m.* och anför.

1 Inledning

Socialstyrelsen har i skrivelse den 7 maj 1973 till Kungl. Maj:t föreslagit att syn- och hörselkraven för förare av motorfordon och traktor ändras och att styrelsens befogenhet att meddela föreskrifter om sådana krav vidgas. Förslaget berör även reglerna om medverkan av medicinsk sakkunskap i körkortsärenden.

Efter remiss har yttranden över förslaget avgetts av rikspolisstyrelsen, överbefälhavaren, statens järnvägar (SJ), statens trafiksäkerhetsverk, länsstyrelserna i Uppsala län, Malmöhus län och Västerbottens län, Folkrörelsernas trafikskoleförbund, Hörselfrämjandets riksförbund, Motororganisationernas samarbetsdelegation, Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF), AB Storstockholms lokaltrafik, Svenska lokaltrafikföreningen, Svenska transportarbetareförbundet, Sveriges läkarförbund, Sveriges trafikbilägares riksorganisation och Sveriges trafikskolors riksförbund.

Länsstyrelserna har bifogat yttranden från länsläkare.

2 Gällande bestämmelser

Bestämmelser om körkort, trafikkort och traktorkort finns i körkorts-kungörelsen (1972: 592; ändrad senast 1974: 291).

Fråga om körkortstillstånd och trafikkortstillstånd, dvs. tillstånd att körkort resp. trafikkort får utfärdas, samt fråga om utfärdande av traktorkort prövas av länsstyrelse. Prövningen omfattar bl. a. sökandens medicinska lämplighet att erhålla det begärda behörighetsbeviset. De

grundläggande medicinska kraven finns i fråga om körkort i 18—26 §§ körkortskungörelsen, i fråga om trafikkort i 71 § och i fråga om traktorkort i 87 och 88 §§ av kungörelsen. De medicinska bestämmelserna i körkortskungörelsen togs över i sak oförändrade från vägtrafikförordningen (1951: 648), vägtrafikkungörelsen (1951: 743), kungörelsen (1951: 787) angående läkarintyg för erhållande av trafikkort och kungörelsen (1969: 691) om trafikkort i vissa fall. Beträffande syn och hörsel gäller att ansökan får bifallas endast om sökanden har tillräcklig synskärpa och hörselförmåga. Kraven på synskärpan anges i kungörelsen. I fråga om körkort för buss finns i kungörelsen bestämmelser även om några andra synfunktioner, bl. a. krav på att sökanden av sådant körkort skall ha normalt färgsinne. Även när det gäller hörseln är kraven specificerade i kungörelsen med angivande av hörselavstånd. Bestämmelser saknas om hur bedömningen skall ske när sökanden använder hörapparat.

Bestämmelser om verkan av nedsatt syn och hörsel samt av vissa sjukdomstillstånd hos sökanden finns i körkortskungörelsen endast i form av en föreskrift om att länsstyrelsen i ärendet skall höra socialstyrelsen. Denna anger villkoren för körkortstillstånd, trafikkortstillstånd och traktorkort om sökanden lider av lyte eller sjukdom som väsentligen minskar hans förmåga att föra fordon av det slag som ansökningsavser eller om han inte uppfyller kraven enligt kungörelsen på synskärpa eller hörselförmåga. Vid nedsättning i hållnings- och rörelseorganens funktioner skall även vederbörande trafikinspektör höras. I vissa fall, när fordonet behöver vara försett med särskild anordning eller vara av särskild beskaffenhet eller när viss särskild trafikföreskrift måste meddelas, skall socialstyrelsens yttrande avges efter samråd med trafiksäkerhetsverket.

Vad gäller läkarundersökning som skall ligga till grund för läkarintyg meddelas enligt 129 § första stycket körkortskungörelsen närmare föreskrifter av socialstyrelsen efter samråd med trafiksäkerhetsverket.

Socialstyrelsens föreskrifter om läkarundersökning och om villkoren för att körkortstillstånd skall meddelas den som lider av nedsatt syn eller hörsel eller av vissa sjukdomstillstånd finns i den av styrelsen utgivna publikationen Medicinalväsendets författningssamling (MF). Nu gällande föreskrifter om körkort har meddelats den 6 december 1972 genom cirkuläret (MF 1972: 77) om läkarundersökning för erhållande av körkort och cirkuläret (MF 1972: 78) om villkor för socialstyrelsens tillstyrkande av körkort i vissa fall. Medicinska föreskrifter om trafikkort har meddelats av socialstyrelsen den 16 maj 1974 genom cirkuläret (MF 1974: 37) om läkarundersökning för trafikkortstillstånd och trafikkort. I cirkulären behandlas förutom syn- och hörselkraven sådana defekttillstånd som hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes, sjukdomar i nervsystemet (bl. a. epilepsi), sjukdomar i rörelseorganen och störningar i de

psykiska funktionerna. För de fall socialstyrelsen har meddelat föreskrifter om villkoren för körkortstillstånd eller trafikortstillstånd behöver länsstyrelsen inte höra styrelsen i varje enskilt körkortsärende.

Enligt 49, 83 och 95 §§ körkortskungörelsen kan föreskrifter av bl. a. medicinsk art meddelas förare som redan innehar körkort, trafikort eller traktortort.

I fråga om återkallelse av körkort gäller enligt 51 § p. 7 körkortskungörelsen att sådant ingripande skall ske om körkortshavarens förutsättningar för rätt att föra körkortspliktigt fordon minskat så väsentligt genom sjukdom, skada eller dylikt att han från trafiksäkerhetssynpunkt inte vidare bör ha körkort. Motsvarande regler gäller enligt 83 och 95 §§ körkortskungörelsen för återkallelse av trafikort resp. traktortort på medicinsk grund.

3 Socialstyrelsens förslag

Socialstyrelsen framhåller i sin skrivelse till Kungl. Maj:t att en rationell ordning för revision av de medicinska körkortskraven underlättas, om styrelsen medges rätt att utfärda föreskrifter, som omfattar alla medicinska körkortskrav, alltså även de syn- och hörselkrav som enligt gällande ordning finns i körkortskungörelsen. Revision av syn- och hörselkraven är nu påkallad med hänsyn till vetenskapens framsteg. Socialstyrelsen föreslår därför sådana ändringar i körkortskungörelsen att styrelsen bemyndigas meddela *generella föreskrifter i fråga om länsstyrelsernas prövning av alla medicinska körkortskrav*, således även de allmänna syn- och hörselkrav som styrelsen nu ej kan förordna om.

Socialstyrelsens överväganden om syn- och hörselkraven grundar sig på promemorior av medlemmarna i styrelsens vetenskapliga råd, professorn Gunnar von Bahr (synkraven) och docenten Gunnar Lidén (hörselkraven). Redovisningen i denna del innebär i huvudsak följande.

När det gäller synkraven framhålls att flera olika synfunktioner måste beaktas. Det är sålunda inte tillräckligt att som f. n. sker bara ta hänsyn till synskärpan och beakta de hjälpmedel (glasögon, linser) som fordras för att denna skall bli tillräcklig. Även sådana faktorer som synfälten, möjligheterna att rikta blicken åt olika håll och mörkerseendet måste bedömas. Likaså måste förekomsten av sjukdom som kan förväntas försämra synförmågan tillmätas betydelse. I fråga om synfältet framhålls att detta spelar väl så stor roll i trafiken som synskärpan och att brister i fråga om synfältet inte kan uppvägas av god synskärpa. Ett tillfredsställande synfält är en nödvändig förutsättning för att föraren i god tid skall kunna uppfatta medtrafikanter, trafikmärken m. m. vid sidan om den riktning i vilken blicken är fixerad. Det betonas också att synfälten inskränks vid högre hastigheter. På liknande sätt som i fråga om synfältskravet redogörs för övriga synfunktioner som enligt läkarvetenska-

pens uppfattning anses nödvändiga. Som sammanfattande beteckning på synfunktionerna föreslår styrelsen benämningen "trafiksyn". När det gäller färgsinneskravet — som i Sverige upprätthålls endast i fråga om bussförare — anförs att om ljussignaler arrangeras så att de genom ljusytornas placering, blinkningsfrekvens e. d. kan tolkas även utan säkert igenkännande av färgen får brister i färgsinnet mindre betydelse i trafiken. Trafiksignalerna arrangeras numera ofta på det beskrivna sättet. Vid flera undersökningar har olycksfrekvensen inte visat sig påtagligt högre för färgsinnesdefekta förare än för andra. I våra grannländer finns inte något krav på normalt färgsinne. Det i Sverige upprätthållna kravet i detta avseende beträffande bussförare bör kunna slopas. Däremot bör varje motorfordonsförare vara medveten om sitt färgsinnestillstånd och det bör provas enligt fastställd metod för färgsinnesundersökning.

På liknande sätt som nu beskrivits redogörs i promemorian för övriga betydelsefulla synfunktioner och för de krav som anses böra gälla. I fråga om synskärpan framhålls att det inte finns några klara vetenskapliga bevis för vad som är minimum för säker körning. Redovisningen av denna problematik ger uttryck för att hänsyn måste tas till en mängd olika faktorer, såsom fordonsslaget och beskaffenheten av använda synhjälpmedel. Även de utländska synkraven redovisas. Detsamma gäller det internationella samarbetet på området. I detta avseende märks arbetet inom ECE (FN:s ekonomiska kommission för Europa) på medicinska körkortskrav. Detta arbete har resulterat i en rekommendation (resolution nr 116/1971) från ECE till medlemsländernas regeringar om att i den nationella lagstiftningen införa vissa minimikrav. Sverige har följt detta arbete.

Vad gäller hörselkraven framgår att man under årens lopp stegvis kommit fram till att hörselnedsättning i och för sig inte bör hindra att den som lider därav får vanligt bilkörkort. Hörseln utgör nämligen inte någon pålitlig informationskanal under de akustiska förhållanden (brus och motorbuller) som merendels råder under körningen. De hörselskadade torde, i medvetande om sitt handikapp, inte överskatta möjligheterna att höra omkörningssignaler och andra varningsljud. Därigenom håller de så noggrann uppsikt på omgivningen att de i själva verket utgör en mindre trafikrisk än normalhörande personer. Med stöd av det anförda anser socialstyrelsen att hörselkraven bör omarbetas. Styrelsen menar också att det numera finns skäl att acceptera hörapparaten i trafiken. Hörselkraven bör därför utformas så att tillräcklig hörsel skall anses föreligga även om sådan apparat används.

I fråga om medverkan av medicinsk expertis vid prövningen av enskilda körkortsärenden anför socialstyrelsen att läkarkårens ökade kunskaper på det trafikmedicinska området och länsläkarnas tillgång till specialister numera gör det möjligt för länsstyrelserna att grunda sina avgöranden på länsläkares yttrande även i mera komplicerade fall. Möj-

ligheterna till personligt sammanträffande med den enskilde torde vara till väsentlig fördel. Vad gäller socialstyrelsens handläggning av körkortsärenden framhålls att den sker på handlingarna. Styrelsen pekar också på att praxis varierar i hög grad mellan olika länsstyrelser när det gäller att höra socialstyrelsen. Styrelsens prövning fyller inte något praktiskt behov och krav på dess medverkan bör inte ställas upp. Socialstyrelsen skulle därmed i praktiken ta befattning med medicinska körkortsärenden endast när dessa överklagas till kammarrätt eller till regeringsrätten. I övrigt skulle styrelsen tjäna som tillsynsorgan i medicinska körkortsfrågor.

4 Remissyttrandena

Socialstyrelsens förslag att styrelsen skall bemyndigas att meddela föreskrifter om samtliga körkortskrav och att kraven skall moderniseras har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser. Bland dessa kan nämnas *rikspolisstyrelsen*, *SJ*, *länsstyrelserna*, *Folk-rörelsernas trafikskoleförbund*, *Hörselfrämjandets riksförbund* och *Svenska transportarbetareförbundet*. *Sveriges läkarförbund* ansluter sig till socialstyrelsens bedömning att man bör eftersträva en ordning som underlättar en successiv anpassning till den medicinska utvecklingen. Med hänsyn härtill biträder förbundet reservationslöst förslaget att det skall ankomma på socialstyrelsen att meddela föreskrifter om de medicinska körkortskravens närmare innebörd. Därvid framför förbundet vissa synpunkter rörande formuleringen och preciseringen av syn- och hörselkraven och diskuterar också de undersökningsresurser som kraven aktualiserar. De hörda länsstyrelserna har i sin tur inhämtat yttranden från resp. *länsläkare*, vilka likaledes tillstyrker socialstyrelsens förslag. Till de remissinstanser som biträder förslaget hör också *AB Storstockholms lokaltrafik* och *Svenska lokaltrafikföreningen*, vilka framhåller att ett genomförande av förslaget medför att kraven kan revideras på ett mindre tidsödande sätt än som f. n. är fallet och smidigare anpassas till de vetenskapliga framsteg som fortlöpande görs på ifrågavarande områden. Liknande synpunkter framförs av *Sveriges trafikskolors riksförbund*. Även *Sveriges trafikbilägares riksorganisation* tillstyrker förslaget men framhåller att nuvarande bestämmelser även i fortsättningen bör tillämpas på dem som redan fått sin behörighet när de nya reglerna träder i kraft.

Statens trafiksäkerhetsverk ställer sig tveksamt till att syn- och hörselkraven tas bort ur körkortskungörelsen. Å ena sidan, anför verket, synes det logiskt att alla medicinska krav förs samman till en författning. Å andra sidan utgör syn och hörsel grundläggande sinnen och om kraven

i dessa avseenden bibehålls i kungörelsen medför detta att de — bl. a. genom undervisning i trafikskola — blir mer allmänt kända än om de ingår i en särskilt meddelad föreskrift. *Motororganisationernas samarbetsdelegation* anser att det kan vara av värde att i varje fall de grundläggande kraven vad gäller synskärpa och hörselförmåga står kvar i körkortskungörelsen, bl. a. med hänsyn till att socialstyrelsens föreskrifter skulle vara mindre bindande för de tillämpande myndigheterna.

Även socialstyrelsens förslag att styrelsen i mindre utsträckning än f. n. skall höras i enskilda körkortsärenden tillstyrks. *Länsstyrelsen i Uppsala län* och *Hörselfrämjandets riksförbund* — som båda i och för sig tillstyrker den uttryckta principen — uttalar dock att länsstyrelserna inte bör frångå möjligheten att i tveksamma fall inhämta yttrande från socialstyrelsen.

5 Departementschefen

Vid den prövning som sker för att bedöma en persons lämplighet att inneha körkort, trafikort och traktortkort spelar de medicinska frågorna en viktig roll. Detta gäller såväl de medicinska kraven som läkarundersökningen och den därpå grundade bedömningen. För trafiksäkerheten är det av största vikt att en rätt avvägning sker, men även för den enskilde är avgörandet betydelsefullt.

De gällande medicinska kraven på förarna finns dels i körkortskungörelsen, dels i föreskrifter som socialstyrelsen meddelat. I körkortskungörelsen finns de grundläggande bestämmelserna om syn och hörsel. I övrigt regleras syn- och hörselkraven i socialstyrelsens föreskrifter. När det gäller andra medicinska förhållanden än syn och hörsel saknar kungörelsen bestämmelser om de konkreta kraven. De anges i stället i socialstyrelsens föreskrifter. Körkortskungörelsen trädde i kraft den 1 januari 1973. Bestämmelserna i 1951 års vägtrafiklagstiftning om de medicinska körkortskraven, som i stort sett varit oförändrade sedan lagstiftningens tillkomst, fördes utan ändringar i sak över till kungörelsen. Körkortskungörelsens medicinska krav — dvs. om syn och hörsel — har alltså gällt med på det hela taget oförändrad saklig innebörd i mer än 20 år.

Det är givet att läkarvetenskapens framsteg under den angivna 20-årsperioden måste avspeglats sig även i fråga om de syn- och hörselkrav som bör ställas på förarna. Socialstyrelsen har därför nu förordat en modernisering av ifrågavarande bestämmelser.

Förarens synförmåga är väsentlig från trafiksäkerhetssynpunkt. Hittills har stor vikt fästs vid synskärpan. Numera framstår emellertid flera andra funktioner hos synorganen som lika betydelsefulla. Detta

gäller exempelvis synfältet, ögats rörlighet (blickrörlighet) och mörkerseendet. Även sjukdomstillstånd i synorganen är självfallet av betydelse. Enligt socialstyrelsens uppfattning är det påkallat att hänsyn tas till dessa och liknande omständigheter för att en helhetsbild skall skapas av förarens förmåga att i trafiken snabbt och säkert kunna uppfatta medtrafikanter, trafikmärken etc. Som sammanfattande beteckning på de synfunktioner som bör beaktas förordar socialstyrelsen benämningen trafiksyn. Även förarens hörselförmåga betraktas numera annorlunda än tidigare. Nu gällande regler innebär att föraren i ett stort antal fall måste hänvisas till särskild specialistundersökning för att få hörselförmågan prövad. Hörapparat accepteras inte heller på samma sätt som glasögon och linser som ett hjälpmedel i trafiken. De av socialstyrelsen förordade bestämmelserna innebär att man — utan att man gör avkall på trafiksäkerhetskraven — kan acceptera viss hörselnedsättning hos föraren och att också hörapparaten kan anses som ett normalt hjälpmedel åt honom.

Behovet av en reformering av syn- och hörselkraven har — med något enstaka undantag — vitsordats vid remissbehandlingen. För egen del anser jag att tiden nu är mogen för att beakta de nya rön och erfarenheter som gjorts på det trafikmedicinska området under senare år.

Det är väsentligt att en fortlöpande anpassning sker av de trafikmedicinska reglerna till en nivå som motsvarar läkarvetenskapens standpunkt. Socialstyrelsen har därför hemställt om bemyndigande att meddela föreskrifter om samtliga medicinska krav på förarna, alltså även de grundläggande syn- och hörselkraven. Styrelsens hemställan har tillstyrkts av flertalet remissinstanser. Från något håll har emellertid uttryckts farhågor för att föreskrifter som socialstyrelsen meddelar skulle vara mindre bindande för de tillämpande myndigheterna. Några remissorgan anser också att bestämmelserna är lättillgängligare för allmänheten om de finns i körkortskungörelsen än om de är i socialstyrelsens föreskrifter.

När det gäller frågan om bemyndigande för socialstyrelsen att meddela föreskrifter om de generella syn- och hörselkraven vill jag till en början slå fast, att sådana föreskrifter givetvis skall ha lika bindande karaktär för tillämpningen som körkortskungörelsens regler. Det blir sålunda inte fråga om enbart råd och anvisningar. Det är att märka att socialstyrelsen enligt gällande regler meddelar föreskrifter om bedömningen av olika sjukdomstillstånds inverkan på körkortsfrågan. Socialstyrelsen har sålunda utfärdat föreskrifter om bl. a. epilepsi, diabetes samt hjärt- och kärlsjukdomar i det aktuella avseendet. Även i fråga om syn- och hörselkraven har socialstyrelsen meddelat föreskrifter. Redan i dagens läge utformas alltså de trafikmedicinska kraven på förarna till betydande del av socialstyrelsen. Vad gäller de nya reglerna om syn och hörsel kräver dessa ett differentierat betraktelsesätt på ett helt annat sätt än de nuvarande. Detta nödvändiggör en utförligare beskrivning

än som är möjlig i egentlig författningstext. Under alla förhållanden kan inte samtliga detaljer i fråga om kraven regleras i sådan, utan komplettering krävs i form av särskilda föreskrifter. De medicinska kraven, läkarundersökningen och bedömningen i det enskilda fallet utgör en helhet. Om samtliga regler förs samman, ställs upp och kommenteras i ett sammanhang är detta till avsevärd fördel när det gäller förståelsen av dem. Ett genomförande av socialstyrelsens förslag bör därför också vara ägnat att främja en enhetlig tillämpning.

Vad sedan angår synpunkterna på bestämmelsernas tillgänglighet delar jag uppfattningen att detta är en viktig faktor. Härvid bör emellertid beaktas att socialstyrelsen tillkännager sina föreskrifter i en särskild, av styrelsen utgiven medicinsk författningssamling. I gängse kommentarer till trafiklagstiftningen har dessa föreskrifter hittills antingen återgivits eller uppmärksamats genom hänvisningar. Med hänsyn till dessa förhållanden anser jag att det bör finnas förutsättningar för att kännedom skall spridas om bestämmelserna även om de meddelas av socialstyrelsen.

Mot bakgrund av det anförda förordar jag att i körkortskungörelsen ges den allmänna grunden i fråga om syn- och hörselkraven, dvs. tillfredsställande trafiksyn och tillräcklig hörsel med eller utan hjälpmedel. Den närmare innebörden av dessa krav får sedan ges av socialstyrelsen med hänsyn till trafikmedicinska rön och trafiksäkerhetssynpunkter. Självklart måste därvid en avvägning ske med hänsyn till tillgängliga resurser i fråga om utbildade läkare och tekniska hjälpmedel för de nödvändiga undersökningarna.

Socialstyrelsens föreskrifter bör meddelas efter samråd med trafiksäkerhetsverket.

Vad däremot gäller traktorkorten vill jag peka på de särskilda förhållanden som föreligger härvidlag. Trafiksäkerhetssynpunkterna spelar i fråga om dessa fordon lika stor roll som beträffande bilarna men måste med hänsyn till bl. a. fordonens karaktär och användning bedömas från delvis andra utgångspunkter. Frågorna om traktorerna och motorredskapen har behandlats av motorredskapsutredningen i det nyligen lämnade betänkandet (SOU 1974: 26) Motorredskap. En viktig del av det komplex som motorredskapsutredningen behandlar utgör frågan om behörigheten att föra traktor och motorredskap. I avvaktan på den vidare beredningen av utredningsförslaget är jag inte beredd att f. n. förorda någon annan ändring av nu gällande regler om de medicinska förutsättningarna för innehav av traktorkort än att bestämmelse bör meddelas om att hörapparaten accepteras.

Behovet av särskilda övergångsregler har vid remissbehandlingen framhållits i fråga om förare som har fått sin behörighet enligt äldre regler. I detta avseende aktualiseras bestämmelserna i körkortskungörelsen om villkor för innehav av behörighetsbevis och om återkallelse av

sådant bevis. Det är enligt min mening naturligt att bedömningen sker mot bakgrund av de nya kraven. I de fall dessa är lindrigare än de tidigare ger denna princip inte upphov till några problem. I övriga fall får tillämpningen ske med beaktande även av andra omständigheter än de medicinska. Vad gäller återkallelse av äldre behörighetsbevis skulle det enligt min mening leda för långt, om man utan vidare utgick från de nya bestämmelserna. En avvägning från fall till fall bör ske, där inte bara de rent medicinska synpunkterna beaktas utan även hänsyn tas till omständigheterna i övrigt, t. ex. förarens körvana. Körkortskungörelsens återkallelsebestämmelser ger utrymme för en sådan individuell bedömning. Det är också — med hänsyn till vikten av en riktig prioritering av resurserna — angeläget att man inte tar de nya reglerna till intäkt för en allmän omprövning av körkortsinnehaven. Tillämpningen av de nya reglerna i de enskilda fallen bör alltså aktualiseras av andra inträffande omständigheter. Det ankommer på socialstyrelsen att vid utformningen av föreskrifterna om de nya syn- och hörselkraven — med beaktande av vad jag anfört — närmare överväga regleringen av de övergångsfrågor som kan uppstå.

När det gäller handläggningen av enskilda medicinska körkortsärenden hörs f. n. socialstyrelsen i ett stort antal fall. Detta sker även när styrelsen meddelat sådana föreskrifter att ett avgörande både formellt och från saklig synpunkt kan ske utan att styrelsen hörs. Socialstyrelsen har pekat på att länsstyrelserna och länsrätterna har möjlighet att tillföras nödvändig medicinsk expertis genom länsläkarna. Styrelsen har därför uttalat önskemål om att den i mindre utsträckning än f. n. anlitas för yttranden i körkortsärenden.

Socialstyrelsens önskemål har genomgående tillstyrkts vid remissbehandling. Jag delar uppfattningen att ifrågavarande ärenden i största möjliga utsträckning bör bedömas på det regionala planet. Därigenom ökas möjligheterna till kontakter mellan beslutsfattare och enskilda och ärendena kommer inte i den utsträckning som f. n. sker hos socialstyrelsen att bedömas enbart på handlingarna. Körkortskungörelsens bestämmelser bör därför utformas så att de inte hindrar den av socialstyrelsen förordade ordningen. Eftersom kungörelsen och socialstyrelsens föreskrifter redan nu i stor utsträckning medger att socialstyrelsen inte hörs, men yttrande från styrelsen ändå begärs, anser jag det väsentligt att styrelsen fäster särskild vikt vid att informera berörda organ om den önskvärda handläggningsordningen. Å andra sidan är jag emellertid i likhet med några remissinstanser angelägen betona att något förbud att höra socialstyrelsen inte är lämpligt. Anser en länsstyrelse eller länsrätt att sådan tveksamhet föreligger i visst fall att det är motiverat att vända sig till socialstyrelsen bör det vara möjligt för dem att göra det.

I fråga om den författningsmässiga regleringen avser jag att senare föreslå Kungl. Maj:t att i enlighet med de riktlinjer som jag förordat i det föregående föra in de bestämmelser som behövs i körkortskun-

görelsen. I enlighet härmed förordar jag att beteckningen "trafiksyn" används i körkortskungörelsen som benämning på synorganens funktion med avseende på synskärpa, synfält, blickrörlighet, mörkerseende, sjukdomar i synorganen och andra omständigheter av betydelse från trafiksäkerhetssynpunkt. Bestämmelserna i körkortskungörelsen om körkortstillstånd resp. trafikortstillstånd bör gå ut på att tillstånd skall meddelas endast den som — med hänsyn tagen till det slag av fordon som ansökan avser — har tillfredsställande trafiksyn med eller utan glasögon eller linser och tillräcklig hörselförmåga med eller utan hörapparat och som även i övrigt uppfyller de krav som bör uppställas med hänsyn till trafiksäkerheten. Skyldighet att använda sådant hjälpmedel bör anmärkas på körkortet. I körkortskungörelsen bör också föras in bemyndigandet för socialstyrelsen att efter samråd med trafiksäkerhetsverket meddela föreskrifter om kraven på trafiksyn, hörselförmåga och om medicinska krav i övrigt när det gäller innehav av körkort och trafikort. I fråga om traktortkortet bör reglerna i körkortskungörelsen gå ut på att föraren skall ha tillräcklig synskärpa och hörselförmåga. De nuvarande kraven i dessa avseenden i kungörelsen behålls, dock med den modifikation att hörapparaten accepteras. I övrigt bör socialstyrelsen även i fråga om traktortkort meddela föreskrifter om de konkreta kraven och om undantagen härifrån. Föreskrifter om läkarundersökning bör liksom hittills meddelas av socialstyrelsen efter samråd med trafiksäkerhetsverket. Vad gäller besvär mot socialstyrelsens beslut ang. medicinska körkortsföreskrifter m. m. följer redan nu av körkortskungörelsen att talan kan föras hos Kungl. Maj:t. I fråga om socialstyrelsens medverkan i enskilda körkortsärenden avser jag inte att föreslå några särskilda regler i körkortskungörelsen. Detta innebär å ena sidan att krav inte ställs upp på att styrelsen skall höras och å andra sidan att ej heller något förbud däremot kommer att råda för visst fall.

6 Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t bereder riksdagen tillfälle

att avge yttrande över de riktlinjer för medicinska körkortskrav m. m. som jag förordat i det föregående.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllenstein

